

DOCHODZENIE I EGZEKUCJA ROSZCZEŃ W NIEMCZECH – ASPEKTY PRAKTYCZNE I KONTRAKTOWE

**Okręgowa Izba Radców Prawnych w Gdańsku
Dolina Charlotty, 21.10.2022 r.**

r. pr. Marta Fandrey, LL.M.

- BGB – niemiecki kodeks cywilny
- ZPO – niemiecki k.p.c.
- beA – kwalifikowana adwokacka poczta elektroniczna

- RA – Rechtsanwalt (adwokat/radca prawny)
- Syndikus – adwokat/radca prawny zatrudniony na umowę o pracę w przedsiębiorstwie – nie reprezentuje pracodawcy przed sądami
- RVG – niemiecka ustawa o honorariach adwokackich

- Amtsgericht – sąd rejonowy
- Landgericht – sąd okręgowy
- Oberlandesgericht – sąd apelacyjny

Sprawy gospodarcze

- nie ma osobnego proceduralnego rygoru dla spraw gospodarczych
- Kammern für Handelssachen (KfH) – w sądach okręgowych (Landgericht) – z ławnikami, emerytowanymi przedsiębiorcami – dobrowolne
- niezależnie od tego specjalizacja sędziów dotycząca np. spraw budowlanych

Sprawy transgraniczne

– źródła prawa

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie **prawa właściwego** dla zobowiązań umownych (**Rzym I**)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie **jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych** oraz ich wykonywania w sprawach **cywilnych i handlowych** (**Bruksela I**)

Sprawy transgraniczne

– źródła prawa

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1784 z dnia 25 listopada 2020 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych („**doręczanie dokumentów**”) – **stosowane od 1 lipca 2022**

Sprawy transgraniczne

- źródła prawa

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1783 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (przeprowadzanie dowodów) – stosowane od 1 lipca 2022

Komunikacja pełnomocnika i sądu

- pełnomocnik → sąd – od 1 stycznia 2022
– wyłącznie drogą elektroniczną (beA, pliki pdf typu A)
- sądu → pełnomocnik – dowolnie (zwykłe listy, EB)
- nie ma „portalu”, dopiero wprowadzane są akta elektroniczne

Postępowanie uproszczone (nakazowe)

- wniosek wygenerowany z <https://www.mahngerichte.de/>
- wysyłamy wygenerowany plik tylko elektronicznie
- bez załączników, adwokackie/radcowskie zapewnienie o posiadaniu pełnomocnictwa

Postępowanie uproszczone (nakazowe)

- sąd wydaje nakaz w ciągu 1 dnia
- wysyła do dłużnika zwykłą pocztą, ale bez zpo (żółta koperta, adnotacja listonosza o doręczeniu)
- 2 tygodnie na zapłatę / uprawomocnienie

Postępowanie uproszczone (nakazowe)

- klauzula na nakaz po 2 tyg. od doręczenia (VB) – inaczej nakaz po 6 miesiącach nie może być egzekwowany
- **lub** sprzeciw dłużnika – niweczy nakaz
- przekazanie sprawy do postępowania spornego po zapłaceniu reszty kosztów sądowych na wezwanie sądu

Postępowanie uproszczone (nakazowe)

- całość kosztów (sądowe i koszty zastępstwa procesowego) zalicza się na koszty postępowania spornego
- nie ma ograniczenia wps ani ograniczenia co do podstawy złożenia wniosku
- czas trwania postępowania – ok. miesiąc

Postępowanie uproszczone (nakazowe)

- **zalety:** szybkość, koszt
- **wada:** sprzeciw niweczy nakaz

Postępowanie sporne

- właściwy sąd – w sprawach o zapłatę powyżej **5.000 Euro** właściwe są sądy okręgowe (Landgericht) – **przymus adwokacki**
- pozew – adwokat składa tylko elektronicznie (beA):
 - niczego nie poświadczam za zgodność
 - załączników nie opatruję podpisem elektronicznym

Postępowanie sporne

- sąd oblicza opłatę sądową i kasa sądu wysyła rachunek / wezwanie do uiszczenia opłaty sądowej
- nie ma instytucji braków formalnych i zwrotu

Postępowanie sporne

- doręczenie pozwu za granicą (np. w Polsce)
– rozporządzenie – formularz:

Postępowanie sporne

- kiedyś:

ZALĄCZNIK II

INFORMACJA O PRAWIE ADRESATA DO ODMOWY PRZYJĘCIA DOKUMENTU

Artykuł 8 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (*)

PL:

Załączony dokument jest doręczany zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącym doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych

Adresat może odmówić przyjęcia dokumentu, jeżeli nie został on sporządzony w języku, który rozumie, ani w języku urzędowym lub w jednym z języków urzędowych miejsca doręczenia lub jeżeli nie dołączono do niego tłumaczenia na taki język.

Jeżeli adresat chce skorzystać z tego prawa, musi odmówić przyjęcia dokumentu w momencie jego doręczenia bezpośrednio w obecności osoby doręczającej lub zwrócić dokument na niżej wskazany adres w terminie tygodnia wraz z oświadczeniem o odmowie przyjęcia.

ADRES:

1. Imię i nazwisko/nazwa:
2. Adres:

Postępowanie sporne

- teraz:

Postępowanie sporne

FORMULARZ L

INFORMACJA DLA ADRESATA O PRAWIE ODMOWY PRZYJĘCIA DOKUMENTU

(art. 12 ust. 2 i 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1784 z dnia 25 listopada 2020 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych („doręczanie dokumentów”) (1))

Adresat:

I. INFORMACJA DLA ADRESATA

Załączony dokument jest doręczany zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2020/1784.

Adresat może odmówić przyjęcia załączonego dokumentu, jeżeli nie został on sporządzony w języku, który rozumie, ani w języku urzędowym lub w jednym z języków urzędowych miejsca doręczenia lub jeżeli nie dołączono do niego tłumaczenia na taki język.

Jeżeli adresat chce skorzystać z tego prawa, musi odmówić przyjęcia dokumentu w momencie jego doręczenia bezpośrednio w obecności osoby doręczającej dokument albo w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia wypełnić i zwrócić na niżej wskazany adres niniejszy formularz lub pisemne oświadczenie o odmowie przyjęcia załączonego dokumentu ze względu na język, w którym został dostarczony.

Uwaga: jeżeli adresat odmówi przyjęcia załączonego dokumentu, ale sąd lub organ, przed którym toczy się postępowanie, w toku którego powstała potrzeba doręczenia dokumentu, zdecyduje następnie, że odmowa nie była zasadna, ten sąd lub organ mogą zastosować skutki prawne przewidziane w prawie państwa członkowskiego forum w związku z niezasadną odmową przyjęcia dokumentu, takie jak uznanie doręczenia za skuteczne.

II. ADRES, NA KTÓRY NALEŻY ZWRÓCIĆ FORMULARZ (2):

1. Nazwa:
2. Adres:
 - 2.1. Ulica i numer/skrytka pocztowa:
 - 2.2. Kod pocztowy i miejscowość:
 - 2.3. Państwo:

- kiedy można rzeczywiście odmówić przyjęcia pozwu (orzecznictwo OLG Düsseldorf, SA w Warszawie: Czabański ./.
Meta)
- konsekwencje nieprzyjęcia pozwu:
przedłużenie sprawy, ewentualne koszty tłumaczeń (!), koszty związane z nieuzasadnioną odmową przyjęcia pozwu

- zarządzenia sądu:
 - termin na oświadczenie, czy **pozwany podejmuje obronę w sprawie** (termin **zawity 2 tygodnie**, a jeśli doręczenie za granicą to 1 miesiąc)
 - i termin na odpowiedź na pozew (do uznania sądu, przesuwalny, co jest częstą praktyką, standardowo o 3 miesiące)

Postępowanie sporne

- postępowanie pisemne – odpowiedź na pozew, ew. replika i duplika
- posiedzenie pojednawcze + termin pierwszej rozprawy
- zamiast protokolanta - dyktafon

- sędziowski ogląd sprawy (Hinweisbeschluss):
 - ustnie na rozprawie lub pisemnie
 - czasem z propozycją proporcji lub kwoty ugody, ew. sugestią cofnięcia pozwu
 - skuteczne narzędzie skłaniające strony do zawarcia ugody? wady i zalety

- ugoda (ew. z możliwością wycofania się)
- albo wysłuchanie stron / właściwa pierwsza rozprawa (płynne przejście do właściwej rozprawy)
- ugoda? – może być także zawarta poza sądem i zatwierdzona przez sąd postanowieniem – w każdym momencie sporu (jest to ugoda sądowa, tytuł egz.)

- ugoda (ew. z możliwością wycofania się)
- albo wysłuchanie stron / właściwa pierwsza rozprawa (płynne przejście do właściwej rozprawy)
- ugoda? – może być także zawarta poza sądem i zatwierdzona przez sąd postanowieniem – w każdym momencie sporu (jest to ugoda sądowa, tytuł egz.)

- rozprawy online:
 - nie wszystkie sądy mają techniczne możliwości (zazwyczaj LG tak)
 - konieczność obecności tłumacza bywa utrudnieniem (choć przepisy pozwalają na tłumaczenie w ramach wideokonferencji)
 - strona powinna być razem z pełnomocnikiem w kancelarii

- rozprawy online:
 - „transgraniczne” rozprawy online naruszają przepisy jurysdykcyjne – należy korzystać z pomocy prawnej w ramach rozporządzenia o przeprowadzaniu dowodów
 - pomoc prawna należy do zadań AG

- rozprawy online – orzecznictwo:
 - przekaz **dźwięku i obrazu łącznie** – sam dźwięk nie wystarcza (ew. zgoda stron)
 - przekaz przez smartfona niewystarczający w przypadku zastrzeżenia strony lub pełnomocnika (niewygodny, za mały ekran)

- rozprawy online – orzecznictwo:
 - problemy techniczne jednej ze stron nie uzasadniają wydania wyroku zaocznego – odroczenie na następny termin

Postępowanie sporne

- ugoda?
- wyrok sądu I instancji – każde orzeczenie jest uzasadniane z urzędu (brak osobnej opłaty)
- natychmiastowa wykonalność za zabezpieczeniem

- II instancja:
 - apelacja – jedno zdanie
 - osobny termin na uzasadnienie apelacji
 - koszty postępowania są wyższe (sądowe i kzp)
 - wezwanie do uiszczenia opłaty – brak opłaty nie powoduje odrzucenia apelacji

Tytuły wykonawcze

- nakaz zapłaty z klauzulą wykonalności (VB)
- ugoda – zawarta na rozprawie lub poza nią i zaprotokołowana przez sąd (§ 278 VI ZPO)
- wyrok zaoczny – natychmiast wykonalny – wstrzymanie wykonalności za zabezpieczeniem

Tytuły wykonawcze

- wyrok sądu I instancji - egzekucja wyroku w I instancji za zabezpieczeniem (poręczenie/gwarancja bankowa)
- postanowienie o kosztach (Kostenfestsetzungsbeschluss)
- akt notarialny

- ETE – Europejski Tytuł Egzekucyjny dla **roszczeń bezspornych** (Rozp. 805/2004) (np. dla prawomocnego nakazu zapłaty)
- tytuły wydane na podstawie rozp. (WE) nr 861/2007 z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie **drobnych roszczeń** (max. 5.000 Euro wps)

- **europejski nakaz zapłaty** – rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty

Tytuły wykonawcze

- **wyroki sądów obcych** na podst. rozp. Bruksela I – uznawane bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania, wykonalne bez potrzeby stwierdzenia wykonalności (zaświadczenie z sądu kraju, który wydał wyrok)

Tytuły wykonawcze

- zgodnie z ZPO – obowiązkowo informacja o doręczeniu tytułu wykonawczego dłużnikowi

Postępowanie wpadkowe – koszty procesu

- sędzia w wyroku orzeka o tym, kto ponosi koszty
- koszty rozlicza referendarz
- na wniosek strony – wystarczy istnienie orzeczenia sądu o kosztach, doręczenie nie jest konieczne

Postępowanie wpadkowe – koszty procesu

- rozliczeniu podlegają:
 - koszty sądowe, w tym koszty tłumacza i tłumaczeń dokumentów wg ustawowych stawek
 - kzp wg RVG
 - ryczałty wg przepisów
 - celowe koszty i wydatki (dojazdy, noclegi, parkowanie) – ustalona w przepisach wysokość kilometrówki dla pełnomocników i stron

Postępowanie wpadkowe - koszty procesu

Kostennote:

Gegenstandswert: 20.000,00 Euro

1.	1,3 Verfahrensgebühr Nr. 3100 VV RVG	1.068,60 €
2.	1,2 Terminsgebühr Nr. 3105 VV RVG	986,40 €
3.	1,0 Einigungsgebühr Nr. 1003 VV RVG	822,00 €
4.	Auslagenpauschale Nr. 7001/7002 VV RVG	20,00 €
5.	Fahrtkosten der Prozessbevollmächtigten mit der Bahn, Nr. 7004 VV RVG	216,07 €
6.	Übernachungskosten der Prozessbevollmächtigten, Nr. 7006 VV RVG	84,11 €
7.	Tage- und Abwesenheitsgeld der Prozessbevollmächtigten von mehr als 8 Stunden Nr. 7005 VV RVG (2 Tage)	160,00 €
8.	Fahrtkosten des Klägers bei Benutzung eines eigenen Kraftfahrzeugs § 5 Abs. 2 Nr. 1 JVEG – 1.140 km * 0,35 €	399,00 €
9.	Übernachungskosten des Klägers § 7 JVEG	90,00 €
10.	Tagegeld – Entschädigung für Aufwand des Klägers § 6 JVEG i.V.m. § 4 Abs. 5 S. 1 Nr. 5 S. 2 EstG (Auslandssatz Polen, An- und Abreisetag)	40,00 €

Postępowanie egzekucyjne

- egzekucja z **ruchomości** – wniosek do komornika
- egzekucja z **nieruchomości** – organem egzekucyjnym jest sąd rejonowy (Amtsgericht)
- egzekucja z **wierzytelności** (łącznie z rachunkami bankowymi) – organem egzekucyjnym jest sąd rejonowy (Amtsgericht)

- obowiązkowe formularze dla wniosków egzekucyjnych – ale powszechnie wiadomo, że trudno w nich zmieścić zasądzone roszczenia... rozwiązaniem jest duplikacja niektórych stron lub dołączenie zestawienia dochodzonych kwot razem z wyliczeniem odsetek i kosztów
- osobny formularz wniosku egzekucyjnego dla roszczeń alimentacyjnych

Postępowanie egzekucyjne

- postępowania egzekucyjne można prowadzić równolegle, sąd lub komornik zwracają tytuł po wydaniu postanowienia
- we wnioskach egzekucyjnych najlepiej od razu wpisać kwoty w Euro

- gorzka prawda: **wierzyciel ma wskazać majątek dłużnika**. Komornik jest urzędnikiem sądowym, nie poszukuje samodzielnie majątku dłużnika
- przy egz. komorniczej **wyjawienie majątku**, dopiero po bezskutecznym wyjawieniu komornik może wystosować zapytania dot. majątku dłużnika (rach. bank., samochodów, pracodawcy)

- koszty postępowania egzekucyjnego:
 - koszty czynności komorniczych (drobne kwoty)
 - zaliczka na czynności komornika przy spodziewanych większych kosztach
 - stała opłata sądowa 22 euro przy egz. z wierzytelności

Honoraria pełnomocników

- obowiązują minimalne stawki ustawowe – RVG:
 - obliczane od wps
 - stawka podstawowa * przelicznik
 - przelicznik zależy od charakteru czynności – określony w załączniku do RVG

Honoraria pełnomocników

Stawki podstawowe:

Gesetz über die Vergütung der Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte (Rechtsanwaltsvergütungsgesetz - RVG) Anlage 2 (zu § 13 Absatz 1 Satz 3)

(Fundstelle: BGBl. I 2022, 665)

Gegenstands- wert bis ... €	Gebühr ... €	Gegenstands- wert bis ... €	Gebühr ... €
500	49,00	50 000	1 279,00
1 000	88,00	65 000	1 373,00
1 500	127,00	80 000	1 467,00
2 000	166,00	95 000	1 561,00
3 000	222,00	110 000	1 655,00
4 000	278,00	125 000	1 749,00
5 000	334,00	140 000	1 843,00
6 000	390,00	155 000	1 937,00
7 000	446,00	170 000	2 031,00
8 000	502,00	185 000	2 125,00
9 000	558,00	200 000	2 219,00
10 000	614,00	230 000	2 351,00
13 000	666,00	260 000	2 483,00
16 000	718,00	290 000	2 615,00
19 000	770,00	320 000	2 747,00
22 000	822,00	350 000	2 879,00
25 000	874,00	380 000	3 011,00
30 000	955,00	410 000	3 143,00
35 000	1 036,00	440 000	3 275,00
40 000	1 117,00	470 000	3 407,00
45 000	1 198,00	500 000	3 539,00

Honoraria pełnomocników

- kalkulator:

<https://anwaltsblatt.anwaltverein.de/de/apps/prozesskostenrechner>

Honoraria pełnomocników

- w procesie:
 - 1,3 Verfahrensgebühr
 - 1,2 Terminsgebühr
 - 20 Euro – ryczałt za koszty korespondencji
- w razie zawarcia ugody + 1,0 Einigungsgebühr

Honoraria pełnomocników

- w postępowaniu egzekucyjnym:
 - zasadniczo 0,3 Geschäftsgebühr – za każde postępowanie z osobna (☹)
 - 20 Euro – ryczałt za koszty korespondencji
 - do wartości przedmiotu sprawy wlicza się koszty i odsetki (☺)

Honoraria pełnomocników

- etap przedprocesowy:
 - zasadniczo 1,3 Geschäftsgebühr
 - 20 Euro – ryczałt za koszty korespondencji
- to nie jest stawka minimalna, ale ramowa
– od 0,8 do 2,5 stawki podstawowej

Honoraria pełnomocników

- etap przedprocesowy:
 - 0,5 do 0,75 zalicza się na kzp (Verfahrensgebühr) – pomniejsza się wynagrodzenie za proces
 - jest zasądzone przez sąd jako roszczenie odszkodowawcze związane z roszczeniem głównym

Honoraria pełnomocników

- etap przedprocesowy:
 - orzecznictwo: stopień skomplikowania sprawy usprawiedliwia przelicznik wyższy niż 1,3, aż do 2,5
 - **konieczność przeanalizowania jurysdykcji lub prawa właściwego albo konieczność znajomości innego języka usprawiedliwia wyższą stawkę**

Aspekty kontraktowe

- **Jurysdykcja ma wpływ na:**
 - koszty sądowe
 - koszty zastępstwa procesowego (oprocentowanie)
 - szybkość postępowania

- Jurysdykcja ma wpływ na:
 - przedawnienie roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym – w Niemczech 30 lat, w Polsce po nowelizacji przedawnienia 6

- **świadome zarządzanie jurysdykcją i prawem właściwym w umowach:**
 - klauzule jurysdykcyjne i dotyczące prawa właściwego w umowach, OWU na formularzach zamówień / stronach internetowych przedsiębiorców i prawidłowe odwołania do OWU

- **świadome zarządzanie jurysdykcją i prawem właściwym w umowach:**
 - na podstawie prawa niemieckiego możliwa kontrola postanowień abuzywnych w OWU pomiędzy przedsiębiorcami
 - szersza definicja OWU – każdy wzór umowy

Aspekty kontraktowe

- unikanie rozdźwięku pomiędzy prawem właściwym a jurysdykcją (chyba że jest zamierzony) – stosowanie przez sąd obcego prawa przedłuża, utrudnia i podwyższa koszty postępowania

- prawo właściwe ma wpływ na:
 - materialne zobowiązania stron, główne i poboczne, np. kary umowne
 - wysokość odsetek za zwłokę (w Niemczech pomiędzy przedsiębiorcami 9 punktów % powyżej stopy bazowej, aktualnie 8,12 % - od każdego 100 euro 2 centy dziennie)

- prawo właściwe ma wpływ na:
 - termin przedawnienia (w Niemczech zasadniczo 3 lata, w Polsce częściowo krótsze terminy)

- sprawdzenie kontrahenta:
 - forma prawna (www.handelsregister.de)
 - adres
 - rachunek bankowy – do egzekucji
 - Schufa, ew. wywiad gospodarczy
 - poręczenie bankowe
 - poręczenie wspólnika / członka zarządu

Dziękuję za uwagę!

Marta Fandrey, LL.M.

Kronprinzenstr. 49
40217 Düsseldorf
Niemcy

tel. 0211 975 378 07
fax. 0211 975 378 07 0
mob. +49 178 67 37 000

marta.fandrey@fandrey-legal.de

www.fandrey-legal.de

www.procesgospodarczywniemczech.pl

www.spolkiwniemczech.pl

To są slajdy prezentacji. Chociaż przedstawione informacje zostały przygotowane ze starannością, nie ponoszę odpowiedzialności za ich kompletność i dokładność. Prezentacja ma na celu zapewnienie wstępnego przeglądu poruszanych tematów i nie stanowi porady prawnej udzielanej przez prawnika. Prezentacja nie zastępuje porady w indywidualnych przypadkach.